

Pojednání o mezerách (jejich místě v textu a několika dalších zásadních drobnostech)

Obecné zásady pro psaní textu

- ♦ **Řádky se neukončují stiskem klávesy Enter!** Když dopíšete na konec řádky, nestarejte se o přechod na další řádku, neboť textový editor ukončuje (zalamuje) řádky automaticky (přejde na nový řádek sám). Klávesu **Enter používáme pouze pro ukončení odstavce**. Odstavcem je míněn nejen ucelený souvislý text, ale i nadpis nebo prázdná řádka (je zakončen znakem konec odstavce ¶). Odstavec je základním stavebním kamenem textového dokumentu.
- ♦ **Odsazení odstavců**, zarovnání řádek nebo sloupců v pomyslné tabulce apod. **neprovádíme mezeríkem!** Textový editor má jiné prostředky – odsazením textu pomocí pravítka nebo pomocí nabídky **Formát → Odstavec... → Odsazení zleva/zprava**.
- ♦ **Na další stránku** (aniž bychom předchozí dopsali až do konce) se nepřechází vkládáním prázdných řádek (tiskáním do klávesy Enter), ale **vložením konce stránky** (ve Wordu **Ctrl+Enter** nebo pomocí nabídky **Vložit → Konec... → Konec stránky**).
- ♦ **Na další řádku** (aniž bychom předchozí dopsali až do konce, například u delších nadpisů nebo v seznamech položek) se nepřechází stiskem klávesy Enter, ale **vložením konce řádky** (ve Wordu **Shift+Enter**).
- ♦ Nepoužíváme více než **jednu mezeru za sebou**. Nepoužíváme více než **jeden Enter za sebou** („svislé“ odsazení odstavců se provádí formátováním – ve Wordu pomocí nabídky **Formát → Odstavec... → Mezery před/za**).
- ♦ Pro zvýraznění textu **v odstavci nepoužíváme podtržení**. Text zvýrazňujeme pomocí kurzívy, tučného písma nebo tučné kurzívy.
- ♦ V beletrii se **číselné údaje** (s výjimkou data) vyjadřují **slovně**. Číslem by také neměla začínat věta.
Př.: Na pískovišti si hrály tři děti. Dne 11. září... Pětihodinový maraton... nikoli nevhodně 5hodinový maraton...
- ♦ **Číslovky** – chybou je zápis 5-ti, 8-mi, např. děti do 15-ti let (slabiky *-ti* a *-mi* jsou už obsaženy ve tvaru číslovky, tedy **děti do 15 let**). Tři tisíce dvě stě padesát tři, tři tisíce dvě stě/dvoustý padesátý třetí, stý padesátý třetí, ale stopadesátý třetí, stotřiapadesátý, jedenadvacetiletý, jedenadvacetkrát, jeden a půl i jedenapůl, jedenapůlkrát, dvacetšestkrát atd.
- ♦ Stojí-li číslovka řadová nebo zkratka na konci věty, **píše se jen jedna tečka**. Např.: *Byl v turnaji 1. Domácími zvířaty jsou kočka, pes, koza apod.* To platí i o datu na konci věty: *Příspěvky zašlete prosím do 14. 10. Ale: Byl v turnaji 1. nebo 2.?*
- ♦ **Tečku nepíšeme** za názvy kapitol, nápisy, nadpisy, titulky ani za popisky obrázků či tabulek.
- ♦ **Místo a datum odeslání dopisu** se neoddělují čárkou, místo odeslání se uvádí v 1. pádu: *Kutná Hora 11. 11. 2007, Praha 21. 06. 2007, V Plzni (dne) 3. dubna.*
- ♦ Pro kontrolu je vhodné si zobrazit tzv. netisknutelné znaky – ve Wordu pomocí nástroje **Zobrazit nebo skrýt**.

Zásady pro psaní mezer – malá násobilka typografie

- Jednou z nejčastějších chyb je nesprávné umístění mezer v souvislosti s interpunkčními znaménky.
Mezera se píše po čárce, tečce, vykřičníku, otazníku, dvojtečce, středníku, příp. **trojtečce** na konci věty – NE před nimi!
Příklad: Haló, počkejte! Přihlásíš se do té soutěže také? Myslím, že jsem ho viděl... Myslíš toho...? Ne, to ne...!
Cesta vedla suchými, divoce zarostlými, nebezpečnými končinami. To 80. léta 20. století byla nabita... Cože?!
Výjimku tvoří např. zápis webové adresy – www.seznam.cz; e-mailové adresy – novak.jan@seznam.cz; desetinného čísla – 125,64 či 3.5 inch; času – 8.30 či 8:30; verze 3.11; kapitoly 6.2; jména souboru – [obrazek.gif](#).
- Mezera se píše před levou a za pravou závorkou**, tedy vně závorek; uvnitř závorek se mezera nepíše.
Příklad: Přinesu ti to zítra (pokud to najdu). Byly tam čtyři (!) ženy. Nebát se a nekrást! (T. G. Masaryk)
Kapitola 1 (O tom, jak jsme putovali pralesem)
- Před počáteční (dolní) uvozovkou a za koncovou (horní) uvozovkou se píše mezera**, za počáteční uvozovkou a před koncovou uvozovkou se mezera nepíše. Uvozovkami se odděluje přímá řeč, citace, přesné názvy knih, skladeb, filmů, článků, výrazy z cizího prostředí, ironicky míněné výrazy nebo výrazy, od kterých se autor distancuje.
Příklad: To byl tedy opravdu „bezvadný“ výlet. „Kniha pohádek“ od Boženy Němcové.
„Pozor!“ vykřikl. / Táta řekl: „Venku je krásně, pojedeme na výlet.“ / „Myslíš, že to tak opravdu bylo?“ zeptal se.
„Řeknu vám,“ vmísil se do hovoru Ivan, „že něco takového jsem ještě nezažil.“ / „Myslí to vážně, nebo –?“
„No... vlastně...“ zaváhal. / „...máš pravdu,“ připustil. / „Honza mi o tom vyprávěl –“ / „Nechod tam, nebo –!“
- Pokud se větě vyskytuje **spojovník** (který obvykle spojuje jednotlivá slova nebo části jednoho slova), **mezerami se neodděluje**. Pokud dojde k rozdělení slova v místě spojovníku, opakuje se tento i na dalším řádku (obdobně i u výrazu s lomítkem). Spojovník je na klávesnici.
Příklad: Víš-li, bude-li pršet, není-li přítomen, anglicko-český slovník, vědecko-technická revoluce, společensko-politický vliv, labsko-oderský průplav, okres Plzeň-město, Frýdek-Místek, Karel Matěj Čapek-Chod, Jean-Paul Belmondo, obor kuchař-číšník, ping-pong, moucha tse-tse, C-vitamin, Rh-faktor, Cellar-Defauverův zákon, Praha-Žižkov, zeleno-modrý svetr (se vzorkem), ISBN 80-7226-064-2, tab. 4-1, beta-verze, e-mail, SPZ AB 49-32, www.plzen-city.cz, kyselina 2-hydroxy-4-(methylthio)butanová (vzorec: CH₃-S-CH₂-CH₂-CH(OH)-COOH) a tedy bez mezer v celém názvu kyseliny, propan-butan, matka-samoživitelka.
- Pokud je ve větě použita **pomlčka, odděluje se z obou stran mezerami**. Pomlčka například naznačuje delší přestávku v řeči – úmyslné odmlčení, uvědomění si nevhodnosti toho, co mělo být řečeno; odděluje části věty nebo souvětí; může se použít v heslech, nápisech, průpovídkách apod. Pomlčka je delší než spojovník, na klávesnici není, vložíme ji pomocí kombinace kláves **Alt+0150**. Ve Wordu je možné napsat dvě mínus z numerické klávesnice těsně za sebou a automatické opravy je zpětně změni na pomlčku, nebo kombinací kláves **Ctrl+-** (mínus z numerické klávesnice).
Příklad: Byl to – alespoň jsem si to myslela – zelený trabant. Už toho mám dost, ty –
No, ujde to s nimi, i když někdy – ale co dělat, vždyť to jsou děti. Kniha – přítel člověka. Sliby – chyby.
- ♦ **Tři metry = 3 m** (s mezerou), **třímetrový = 3m** (bez mezery, jedno přídavné jméno) – platí pro všechny číslice a značky.
Přídavné jméno s číslicí se píše mez mezerou za číslem: **18letý student, 2letá smlouva, 3místné číslo, 5rychlostní převodovka.**

Další příklady správného psaní mezer

Číslice

(za desetinnou čárkou/tečkou se mezeru nepíše)

1 234,5 cm; 5.25 palce

1 234 567,123 456 78

(skupiny po třech číslicích se oddělují mezerami)

ale číslo domu 1048/9; rok 1945

Datum (za tečkami se píší mezery!)

31. prosince 1997; 31. 12. 1997; 31. XII. 1997;

31/12 1997; 31/XII 1997; 31. 12. '97; 1997-01-31

V Praze 19. června 1997. (bez čárky za místem)

Čas

(za tečkou, dvojtečkou ani čárkou se mezeru nepíše)

9 hodin 25 minut 32 sekund 4 desetiny sekundy

(teprve sekunda má desetiny, setiny, tisíciny, ...)

9 h 25 min 9 hod. 25 min. (s tečkou zkratka)

9.25:32,4 9:25:32,4

Nesprávné, ale srozumitelné:

9²⁵ 9 h 25 min (bez tečky značka)

Peníze

25 korun 30 haléřů

25,30 Kč Kč 25,30

Kč 25,- (nikoli 25,- Kč)

25 Kč \$ 25 € 25 (s mezerou)

Řadové číslovky

3. místo, 5. řada, 22. ZŠ

14. února, 3. rota, 2. C

2. sv. válka

(vždy s mezerami)

Adresa

270 62 Rymholec

Solní 23; Masarykovo náměstí 9/256; Smetanova ul. 23b

(číslo orientační/popisné)

Telefon

377 241 564 377 241 564, l. 342 377 241 564/342

+420 377 241 564

Číslo též můžeme rozdělit do skupin umožňující snadnější zapamatování, např. 377 47 57 67, 377 3333 88.

Fyzikální jednotky

5 kg brambor (= pět kilogramů – s mezerou)

ale 5kg dýně (= pětikilogramová – bez mezery)

Procenta a promile

10 % obyvatel (= deset procent – s mezerou)

ale 10% roztok (= desetiprocentní – přídavné jméno bez mez.)

3 ‰ alkoholu (= tři promile – s mezerou)

ale 3‰ obsah minerálů (= třípromilový – bez mezery)

Stupeň

5 °C, 45 ° ve stínu ale 5° mráz (= pětistupňový mráz)

98 °F či 373,15 K ale 25°21'54" (úhel, zeměpisná šířka – bez m.)

Apostrof

'91; byl's tam; Helen's book; O'Brian; que c'est

Poměr

2 : 3 (stran, ředění roztoků, rozdělení něčeho – s mezerou)

3:2 (skóre, výsledek sportovního utkání – bez mezer)

Paragraf

§ 103 (= paragraf sto tři – s mezerami)

Podle § 14 až 19 Zákoníku práce.

(= Podle paragrafů 14 až 1 Zákoníku práce.)

Ampersand

Hájek & syn

Sellier & Bellot

(s mezerami)

Matematické příklady

(s mezerami kolem mat. znamének)

6 : 2 = 3 a < b 2a + 3b x >= 8

6 × 9 = 54 nebo 6 . 9 = 54 ale 6× (= šestkrát – násobek)

6 – 2 = 4 ale +2, -5, ±15 či klávesové zkratky Ctrl+Alt+Del

Zkratky (s mezerou)

Dr. L. Novák; čl. 25; dveře č. 10

spol. s r. o.; s. r. o.; a. s.; str. 6, v. r.

Palce, stopy (s mez.)

3,5 " (= tři a půl palce)

2 ' (= dvě stopy)

Verze

3.11 (bez mezery)

Kapitola

6.1.2 (bez mezery)

Narození (s m.)

* 1921; † 2006

Lomítko (bez mezery)

3/4; 1/24; m/s; km/h; 1994/95; hledáme VŠ/SŠ; cena/výkon;

zákon 586/1992 Sb.; <http://www.zive.cz>; účet 1034126541/0800

ale u víceslovných spojení s mezerami

1 500 kW / 220 V; koukni se / koukněte se

Rozsah, interval (= až – se znakem pro pomlčku, ale bez mezer)

1990–95 1990–1995 (nikoli 90–95); leden–září

2–3 kusy 12.00–12.45 h; trasa Plzeň–Praha

9–17 hodin utkání Baník–Slovákia; vzdálenost Země–Měsíc

strana 16–24 3 000 – 5 000 let (nikoli 3–5 000 let)

duo Paleček–Janík, ale Rimskij–Korsakov (jeden člověk)

ale u víceslovných spojení s mezerami

Praha 1 – Malá Strana; trasa Praha – Hradec Králové;

termín 5. 8. – 12. 10. 2006; půjčka 50 000 – 150 000 Kč

Tři tečky

Nedokončená věta (bez mezery):

Možná, že jsme přece jen... Opravdu...? Mami...!

Přerušovaná řeč (bez mezery):

Proč... proč... jen se to... muselo... stát...

„...tak zavolej.“ (pokračování přerušované řeči – bez mezery)

Výčet položek:

Čárku píšeme před spojkami a, i, ani, nebo, či, mají-li jiný význam než slučovací (odporovací, stupňovací, vylučovací, důsledkový, vysvětlovací, přípustkový, ...).

Doplň: 1, 2, ..., 4, 5, ...

Výpustka (vypuštěný text, vytržený z kontextu)

... Peníze nebo jídlo ... O čem může chudý člověk

mluvit! ... (s mezerou před i za tečkami)

Mezeru nepíšeme v případě, že se jedná například o název umělecké, hudební, taneční nebo jiné skupiny, který byl vytvořen bez mezer za tečkami – jedná se o tzv. autorskou licenci, například americká rocková skupina R.E.M. nebo české uskupení J.A.R.

Mezera se nepíše také u některých zahraničních titulů: Ph.D., Th.D., B.Th., M.Th., M.A., M.D.

Neoddělitelná mezeru

Protože textový editor ukončuje řádky automaticky (nejčastěji v místě, kde je v textu mezeru), může někdy dojít k nevhodnému zalomení řádky. Například v těchto případech (označených ●):

Dne 31.●12.●2002 obsadil Ing. ●J.●Novák 1.●místo v●běhu na 45●km a●získal 1●000●000●Kč.

Aby se takovému nevhodnému zalomení zamezilo, vložíme místo obvyčejné mezery na dané místo tzv. **neoddělitelnou mezeru** (nezlomitelnou, pevnou, tvrdou mezeru). Ve Wordu ji můžeme vložit buď stiskem kombinace kláves **Ctrl+Shift+Mezerník**, nebo **Alt+0160** nebo pomocí nabídky **Vložit** → **Symbol...** → záložka **Speciální znaky** → **Pevná mezeru**. Na konci řádky by v textovém dokumentu neměly zůstat jednopísmenné předložky (z, v, o, u, s, k) ani spojky a a i. Spojka a v poměru slučovací (spojuje-li dva větné členy, dvě hlavní věty nebo dvě věty vedlejší) na konci řádku teoreticky zůstat může, při sazbě se ale obvykle také umísťuje až na začátek další řádky.

V prezentaci by též neměly zůstat na konci řádky žádné předložky ani spojky (jednoznakové, ale ani víceznanové). Ruční ukončení (zalomení) řádku před předložkou nebo spojkou provedeme stiskem kombinace kláves Shift+Enter (v prezentaci bohužel není k dispozici neodělitelná/pevná mezeru).

Zpracovala: Ing. Simona Martínková, update 21. září 2012